

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะ บัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ The Needs Assessment for Development of Desired Characteristics of Graduate Nurses, The Royal Thai Navy College of Nursing

วัชรพร เชยสุวรรณ* นุสรา ขวัญไสรธรรม* อาทิตยา ดวงมณี** กิตติมา สาธุวงศ์* ยุวดี วงษ์แสง*

Vacharaporn Choeisuwan,* Nusara Kwansawaitam,* Artittaya Duangmanee,**

Kittima Sathuwong,* Yuwadee Wongsang*

*,** วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ กรุงเทพมหานคร

*,** Royal Thai Navy College of Nursing, Bangkok

** Corresponding Author: artittayad@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์และในปัจจุบัน และประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 326 คน ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาล จำนวน 29 คน ผู้ใช้บัณฑิตจำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง นักเรียนพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 - 4 จำนวน 157 คน และผู้สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2560 - 2562 จำนวน 110 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีการตอบสนองแบบคู่ ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์และในปัจจุบันเท่ากับ 0.98 และ 0.93 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.71, SD = 0.30) และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย และด้านทักษะการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ (Mean = 4.78, SD = 0.31 และ Mean = 4.78, SD = 0.37 ตามลำดับ) รองลงมา คือ ด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพและทางทหาร (Mean = 4.72, SD = 0.39) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี (Mean = 4.64, SD = 0.40)

Received: September 9, 2021; Revised: October 20, 2021; Accepted: November 3, 2021

2. คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลในปัจจุบัน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 3.94, SD = 0.45) และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย และด้านทักษะการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ (Mean = 4.05, SD = 0.51 และ Mean = 4.05, SD = 0.56 ตามลำดับ) รองลงมา คือ ด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพและทางทหาร (Mean = 4.01, SD = 0.57) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความรู้และวิชาการ (Mean = 3.77, SD = 0.57)

3. ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ในภาพรวม มีค่าเท่ากับ 0.20 โดยด้านความรู้และวิชาการ มีดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเป็นลำดับแรก (0.24) รองลงมา คือ ด้านทักษะทางปัญญาและวิจัย (0.22) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี (0.20) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคม (0.19) คุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย (0.18) ทักษะการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ (0.18) และคุณลักษณะทางวิชาชีพและทางทหาร (0.18) ตามลำดับ

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ บัณฑิตพยาบาล

Abstract

The purposes of this research were to examine the desirable and present status of the graduates' attributes of The Royal Thai Navy College of Nursing, as well as to undertake the needs assessment for graduates' ideal attributes. The 326 research samples included 29 nursing instructors, 30 employers purposively selected, 157 nursing students from 1st - 4th year, and 110 graduates from 2017 - 2019 academic year obtained from stratified random sampling. The research instrument was a dual response with 5-point scale needs assessment questionnaires for graduate nurse desired characteristics which were employed and tested for reliability, yielding 0.98 and 0.93 for the desirable and current questions, respectively. The descriptive statistic as well as the Priority Needs Indexes (PNI_{Modified}) were examined.

The findings indicated the following:

1. The ideal attributes were all at the highest level (Mean = 4.71, SD = 0.30) also their compositions. In accordance with the attributes, moral, ethical, legal, and practical abilities were all at the highest level (Mean = 4.78, SD = 0.31 and Mean = 4.78, SD = 0.37, respectively), followed by the professional and military characteristics (Mean = 4.72, SD = 0.39) but the arithmetic, communication, and ICT were at the lowest level (Mean = 4.64, SD = 0.40).

2. The current state of graduates' attributes in total was high (Mean = 3.94, SD = 0.45) and their compositions were similar, as well as their current attributes in moral, ethical, legal, and practical abilities, which were all at the highest level simultaneously (Mean = 4.05, SD = 0.51 and Mean = 4.05, SD = 0.56, respectively), followed by the professional and

military characteristics (Mean = 4.01, SD = 0.57), while academic was at the lowest level (Mean = 3.77, SD = 0.57).

3. The overall Priority Needs Index (PNI_{Modified}) for the development of the graduates' ideal attributes was 0.20, with academic skills ranking first (PNI_{Modified} = 0.24), followed by cognitive and research (PNI_{Modified} = 0.22), arithmetic, communications, and ICT (PNI_{Modified} = 0.20), interpersonal relationship (PNI_{Modified} = 0.19), moral, ethical, and legal (PNI_{Modified} = 0.18), practical skill (PNI_{Modified} = 0.18), and professional and military attributes (PNI_{Modified} = 0.18).

Keywords: needs assessment, desired characteristic, graduated nurses

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คุณลักษณะของพยาบาลที่พึงประสงค์เป็นคุณสมบัติที่ดีของพยาบาล ซึ่งเป็นที่คาดหวังหรือประสงค์ว่าจะเกิดขึ้นในพยาบาลวิชาชีพและพยาบาลศาสตรบัณฑิต เป็นสิ่งสำคัญที่กระตุ้นเตือนผู้ประกอบการวิชาชีพการพยาบาลให้มีความตระหนักในการแสดงบทบาทหน้าที่ รวมทั้งพฤติกรรมของตนให้ตอบสนองความต้องการของสังคม ตลอดจนมีการปรับเปลี่ยนคุณลักษณะของตนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด คือ การพยาบาลที่มีคุณภาพ¹ โดยมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์ (มคอ.1) ได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ไว้ 13 ข้อ ได้แก่ 1) มีความรอบรู้ในศาสตร์ทางการพยาบาล การผดุงครรภ์ และศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และสามารถประยุกต์ได้อย่างเหมาะสมในการปฏิบัติการพยาบาล 2) สามารถปฏิบัติการพยาบาลองค์รวม เน้นความปลอดภัยของผู้รับบริการทุกช่วงชีวิต ทุกภาวะสุขภาพ ทุกระดับของสถานบริการสุขภาพ และในความแตกต่างทางวัฒนธรรม โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ทางการพยาบาล การผดุงครรภ์ และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องภายใต้กฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพ 3) สื่อสารด้วยภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) คิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 5) มีความรู้และสมรรถนะด้านดิจิทัลในการศึกษาค้นคว้า การปฏิบัติงาน การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น 6) สามารถใช้กระบวนการวิจัยและกระบวนการสร้างนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาทางการพยาบาลและทางสุขภาพ 7) แสดงภาวะผู้นำ และสามารถบริหารจัดการในการทำงานร่วมกับทีมสุขภาพ สหวิชาชีพ และผู้เกี่ยวข้อง 8) มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความรับผิดชอบ และมีความเอื้ออาทร 9) สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และสนใจใฝ่รู้ในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 10) สามารถใช้การวิเคราะห์เชิงตัวเลข และใช้สถิติอย่างเหมาะสมในวิชาชีพ 11) แสดงออกถึงการมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล ตระหนักในคุณค่าวิชาชีพ และสิทธิของพยาบาล 12) เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนเป็นพลเมืองดีของชาติ ภูมิภาค และประชาคมโลก และ 13) มีสมรรถนะทางวัฒนธรรม สามารถปฏิบัติงานในสภาพการณ์ของความแตกต่างทางวัฒนธรรม และกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ 6 ด้าน ที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้าน

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะ การปฏิบัติทางวิชาชีพ ซึ่งผลการเรียนรู้ที่กำหนด ใน มคอ.1 จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดผลการ เรียนรู้ระดับหลักสูตรของสถาบันการศึกษา พยาบาล (มคอ.2) และกระจายความรับผิดชอบ ผลการเรียนรู้ระดับหลักสูตรสู่รายวิชาต่างๆ ทั้งนี้ ผลการเรียนรู้ของหลักสูตรที่สถาบันกำหนด จะต้องตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพของ ประชาชน ผู้ใช้บัณฑิต หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย²

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการกำหนด คุณลักษณะของพยาบาลที่พึงประสงค์นั้น ประกอบด้วย หลายปัจจัย ได้แก่ 1) ความเปลี่ยนแปลงและแนวโน้ม ทางด้านสุขภาพ ซึ่งวิชาชีพการพยาบาลต้องมีการ ปรับบทบาทให้สามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง ทางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง การ ปกครอง การศึกษา สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี สารสนเทศ เพื่อสามารถให้บริการที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการด้านสุขภาพของ ประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ของโลก 2) ความต้องการด้านสุขภาพของประชาชน โดย ระบบบริการสุขภาพที่ดีต้องยึดความต้องการของ ประชาชนเป็นศูนย์กลาง 3) ระบบบริการสุขภาพ ไทยที่พึงประสงค์ ได้แก่ มีเครือข่ายของสถาน บริการสุขภาพโดยใช้ระบบส่งต่อ มีบริการสุขภาพ เชิงรุก บริการสุขภาพองค์รวมที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และความต่อเนื่อง มีค่าใช้จ่ายเหมาะสม ให้ชุมชน มีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ประชาชนมีศักยภาพในการ ดูแลตนเอง โดยมีการทำงานเป็นแบบทีม เน้นการ ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในเชิงรุก และมีการ พัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง 4) ขอบเขตและ กิจกรรมการปฏิบัติการพยาบาล และ 5) บทบาท ของพยาบาล¹ ที่สำคัญการกำหนดคุณลักษณะ ของพยาบาลที่พึงประสงค์ต้องสอดคล้องกับ

สมรรถนะของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ตามที่ สภาการพยาบาลกำหนดไว้ 8 สมรรถนะหลัก ซึ่ง ประกอบด้วย สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย สมรรถนะด้านการ ปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ สมรรถนะ ด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ สมรรถนะด้านภาวะ ผู้นำ การจัดการและการพัฒนาคุณภาพ สมรรถนะ ด้านวิชาการและการวิจัย สมรรถนะด้านการ สื่อสารและสัมพันธภาพ สมรรถนะด้านเทคโนโลยี และสารสนเทศ และสมรรถนะด้านสังคม³

การประเมินความต้องการจำเป็น เป็น กระบวนการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ ควรจะเป็นและสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อชี้ให้เห็น ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น อันนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานต่างๆ เช่น การ พัฒนาหลักสูตรขึ้นมาใหม่ หรือการปรับปรุงแก้ไข หลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้ว การเปลี่ยนแปลงอันเนื่อง มาจากการประเมินความต้องการจำเป็น จึงเป็น การเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการ เปลี่ยนแปลงทางบวก^{4,5}

วิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ เป็นสถาบัน การศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี (4 ปี) และเป็น สถาบันสมทบของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหิดล มุ่งจัดการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐานวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม และมี คุณลักษณะทางทหาร รวมทั้งสะท้อนอัตลักษณ์ ความสามารถด้านการพยาบาลเวชศาสตร์ทางทะเล และการบริการทางการแพทย์สนับสนุนการปฏิบัติ การทางทหาร มีหลักสูตรปรับปรุงล่าสุด คือ หลักสูตร พยาบาลศาสตร์บัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561 เริ่มใช้ในระดับชั้นปีที่ 1 - 3 มาตั้งแต่ภาคการ ศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จนถึงปัจจุบัน และ จะครบวงจรของการพัฒนาหลักสูตรทุก 5 ปี วิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ จึงเริ่มดำเนินการ พัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์บัณฑิต หลักสูตร

ปรับปรุง พ.ศ. 2566 ให้เป็นหลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ และเพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ เพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์และในปัจจุบัน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจสำหรับการวางแผนปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ และสร้างบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถในการให้บริการพยาบาลได้อย่างมีมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์และคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลในปัจจุบันของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ

คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย
2. ด้านความรู้และวิชาการ
3. ด้านทักษะทางปัญญาและวิจัย
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคม
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี
6. ด้านทักษะการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ
7. ด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพและทางทหาร

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ

- คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์
- คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลในปัจจุบัน

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ใน 3 ประเด็น คือ 1) คุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ 2) คุณลักษณะทั่วไปที่กำหนดจากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thailand Qualifications Framework for Higher Education: TQF: HEd) สาขาพยาบาลศาสตร์² ที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning outcomes) ของผู้เรียน และ 3) สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพทั่วไป (สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์ ตามประกาศของสภาการพยาบาล³ ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถ และเจตคติของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษา สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้ตามขอบเขตของวิชาชีพอย่างปลอดภัย มีความรับผิดชอบ ดังแผนภาพที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบบรรยาย (Descriptive research)

ประชากร ประกอบด้วย 1) อาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ จำนวน 40 คน 2) นักเรียนพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 - 4 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 258 คน 3) ผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2560 - 2562 จำนวน 187 คน 3) ผู้ใช้บัณฑิตจากโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า โรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ และโรงพยาบาลศิริราช **เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย** (Inclusion criteria) คือ อาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานเต็มเวลาที่วิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ ปีการศึกษา 2563 นักเรียนพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 - 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ผู้สำเร็จการศึกษาที่จบจากวิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ ในปีการศึกษา 2560 - 2562 ผู้ใช้บัณฑิตที่เคยปฏิบัติงานร่วมกับพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ ซึ่งอาจเป็นหัวหน้าหอผู้ป่วยหรือพยาบาลวิชาชีพ และเป็นผู้ที่ยินยอมเข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจ **เกณฑ์การคัดออกผู้เข้าร่วมการวิจัย** (Exclusion criteria) คือ อยู่ในช่วงลาศึกษาต่อ ลาฝึกอบรม ลาป่วย ลากลอลด หรือไปปฏิบัติราชการ ในช่วงที่มีการเก็บข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง จำนวนรวมทั้งสิ้น 351 คน ประกอบด้วย 1) อาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ ปีการศึกษา 2563 เลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 30 คน ไม่รวมผู้วิจัย 2) นักเรียนพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 - 4 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 157 คน 3) ผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2560 - 2562 จำนวน 119 คน ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า โรงพยาบาลสมเด็จพระ

พระนางเจ้าสิริกิติ์ และโรงพยาบาลศิริราช ซึ่งขนาดตัวอย่างนักเรียนพยาบาลศาสตร์และสำเร็จการศึกษาได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Yamane⁷ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) 4) ผู้ใช้บัณฑิตที่เคยปฏิบัติงานร่วมกับผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ ซึ่งอาจเป็นหัวหน้าหอผู้ป่วยหรือพยาบาลวิชาชีพ เลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า จำนวน 15 คน และโรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จำนวน 15 คน โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 15 คน กลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลได้ จำนวน 326 คน คิดเป็นร้อยละ 92.88 ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาลวิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ จำนวน 29 คน นักเรียนพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 - 4 จำนวน 157 คน ผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 110 คน และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วย **ตอนที่ 1** ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม **ตอนที่ 2** แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย จำนวน 10 ข้อ 2) ด้านความรู้และวิชาการ จำนวน 7 ข้อ 3) ด้านทักษะทางปัญญาและวิจัย จำนวน 6 ข้อ 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคม จำนวน 7 ข้อ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี จำนวน 7 ข้อ 6) ด้านทักษะการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ จำนวน 6 ข้อ และ 7) ด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพและทางทหาร จำนวน 7 ข้อ รวมทั้งสิ้น 50 ข้อ มีลักษณะการตอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (1 = น้อยที่สุด ถึง 5 = มากที่สุด) ที่มีการตอบสนองคู่

(Dual-response format) การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ผลการประเมินคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์และในปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ผลการประเมินคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์และในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ผลการประเมินคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์และในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ผลการประเมินคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์และในปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ผลการประเมินคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์และในปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คณะผู้วิจัยตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถามโดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการวัดประเมินผล จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการที่มุ่งวัด และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 - 1 จากนั้นหาความเที่ยง (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนพยาบาลศาสตร์ อาจารย์พยาบาล ผู้ใช้บัณฑิต และผู้สำเร็จการศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' α coefficient) ของแบบสอบถามคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์และคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลในปัจจุบันในระดับสูงเท่ากับ 0.98 และ 0.93 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเมื่อผ่านการรับรองโครงการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยแล้ว โดยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ และหัวหน้าหน่วยงานของผู้สำเร็จการศึกษาและผู้ใช้บัณฑิต

2. ประสานกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการดำเนินการวิจัย พร้อมขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามตามบัญชีรายชื่อ โดยแนบเอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัย และหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมวิจัย

3. กำหนดระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามกลับคืนคณะผู้วิจัยภายใน 2 สัปดาห์

4. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนและนำแบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 326 คน คิดเป็นร้อยละ 92.88

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย กรมแพทยทหารเรือ เลขที่ COA-NMD-REC 004/64 วันที่รับรอง 9 กุมภาพันธ์ 2564 ถึง 8 กุมภาพันธ์ 2565 โดยผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับกับผู้เข้าร่วมการวิจัย ยึดหลักการเคารพในส่วนบุคคลโดยใช้การสมัครใจ ข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บเป็นความลับ การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำในภาพรวมเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ไม่มีผลกระทบต่อผู้เข้าร่วมการวิจัยและสถาบันที่สังกัด การเก็บรวบรวมข้อมูลทำภายหลังการลงนามในหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยแล้วจึงเริ่มดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง และคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่

พึงประสงค์และคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลในปัจจุบันของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ โดยใช้ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ซึ่งปรับปรุงโดย สุวิมล ว่องวานิช⁵ เป็นการหาความแตกต่างระหว่างสภาพที่พึงประสงค์และสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แล้วหารด้วยสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไปและให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ โดยมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$PNI_{Modified} = (I-D) / D$$

เมื่อ PNI หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์

D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย อาจารย์วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 8.89 นักเรียนพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 - 4 จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 48.47 ผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 33.44 และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 9.20

2. คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

(Mean = 4.71, SD = 0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย และด้านทักษะการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ (Mean = 4.78 เท่ากัน, SD = 0.31 และ 0.37 ตามลำดับ) รองลงมา คือ ด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพและทางทหาร (Mean = 4.72, SD = 0.39) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี (Mean = 4.64, SD = 0.40) ขณะที่คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลในปัจจุบันในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (Mean = 3.94, SD = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย และด้านทักษะการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ (Mean = 4.05 เท่ากัน, SD = 0.51 และ 0.56 ตามลำดับ) รองลงมา คือ ด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพและทางทหาร (Mean = 4.01, SD = 0.57) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความรู้และวิชาการ (Mean = 3.77, SD = 0.57)

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์และในปัจจุบันเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.53 - 4.83, SD = 0.39 - 0.57) ขณะที่คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลในปัจจุบันเกือบทุกข้ออยู่ในระดับมาก (Mean = 3.64 - 4.22, SD = 0.64 - 0.79) ยกเว้นเพียงข้อเดียว คือ สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร ที่อยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 3.38, SD = 0.78)

2.1 ด้านคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ มีความซื่อสัตย์และแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติกรพยาบาลของตน (Mean = 4.83,

SD = 0.39 เท่ากัน) รองลงมา คือ มีความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม แสดงออกถึงการเคารพใน คุณค่าความเชื่อ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ของผู้อื่น และให้การพยาบาลโดยคำนึงถึงมาตรฐาน วิชาชีพและความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ (Mean = 4.82 เท่ากัน, SD = 0.41, 0.41, และ 0.39 ตามลำดับ) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สามารถใช้ ดุลยพินิจในการจัดการประเด็นหรือปัญหาทาง จริยธรรม (Mean = 4.63, SD = 0.51) ขณะที่ คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลในปัจจุบัน ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีความซื่อสัตย์ (Mean = 4.22, SD = 0.64) รองลงมา คือ ให้การพยาบาลโดยคำนึง ถึงมาตรฐานวิชาชีพและความปลอดภัยของ ผู้ใช้บริการ (Mean = 4.18, SD = 0.66) ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สามารถใช้ดุลยพินิจในการ จัดการประเด็นหรือปัญหาทางจริยธรรม (Mean = 3.79, SD = 0.71)

2.2 ด้านความรู้และวิชาการ คุณลักษณะ บัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีความรู้และความเข้าใจในกฎหมายวิชาชีพ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพ หลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ และสิทธิ ผู้ป่วย (Mean = 4.75, SD = 0.48) รองลงมา คือ มี ความรู้และความเข้าใจในศาสตร์ทางการแพทย์ การผดุงครรภ์ เวชศาสตร์ทางทะเล และศาสตร์ที่ เกี่ยวข้อง และประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม (Mean = 4.74, SD = 0.48) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สรุป ประเด็นและถ่ายทอดความรู้จากประสบการณ์ของ ตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้ (Mean = 4.57, SD = 0.56) ขณะที่คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลในปัจจุบัน ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีความรู้และความเข้าใจใน กฎหมายวิชาชีพและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการ ประกอบวิชาชีพ หลักจริยธรรมและจรรยาบรรณ วิชาชีพ และสิทธิผู้ป่วย (Mean = 3.89, SD = 0.76) รองลงมา คือ มีความรู้และความเข้าใจใน

ศาสตร์ทางการแพทย์ การผดุงครรภ์ เวชศาสตร์ ทางทะเล และศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และประยุกต์ ใช้ได้อย่างเหมาะสม (Mean = 3.82, SD = 0.69) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีความรู้และความ เข้าใจในการบริหารและการจัดการทางการแพทย์ (Mean = 3.68, SD = 0.76)

2.3 ด้านทักษะทางปัญญาและวิจัย คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สามารถคิดวิเคราะห์ และใช้ วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ (Mean = 4.73, SD = 0.46) รองลงมา คือ สามารถ เรียนรู้ด้วยตนเองและสนใจใฝ่รู้ในการพัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่อง (Mean = 4.71, SD = 0.47) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สามารถคิดอย่างเป็น ระบบและคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และ สามารถใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทางกร วิจัย และนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาและศึกษา ปัญหาทางสุขภาพ (Mean = 4.64 เท่ากัน, SD = 0.52 และ 0.51 ตามลำดับ) ขณะที่คุณลักษณะ บัณฑิตพยาบาลในปัจจุบัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยที่เป็น ประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการ หน่วยงาน และสังคม โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้ถูกวิจัย และคำนึงถึง จรรยาบรรณการวิจัย (Mean = 3.97, SD = 0.75) รองลงมา คือ สามารถสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ที่หลากหลาย และเลือกใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาความรู้ หรือแก้ไขปัญหาได้ (Mean = 3.88, SD = 0.74) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สามารถคิดอย่างเป็น ระบบ และคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้ (Mean = 3.73, SD = 0.69)

2.4 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสังคม คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีปฏิสัมพันธ์อย่าง สร้างสรรค์กับผู้ใช้บริการ ผู้ร่วมงาน และผู้ที่ เกี่ยวข้อง (Mean = 4.79, SD = 0.43) รองลงมา

คือ สามารถทำงานเป็นทีมในบทบาทผู้นำและสมาชิกทีม ในบริบทหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย และแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเป็นเหตุเป็นผล และเคารพในความคิดเห็นผู้อื่น (Mean = 4.78 เท่ากัน, SD = 0.45 และ 0.41 ตามลำดับ) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ติดตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างสม่ำเสมอจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรง (Mean = 4.53, SD = 0.56) ขณะที่คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลในปัจจุบัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดมี 3 ข้อ คือ มีปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์กับผู้ใช้บริการ ผู้ร่วมงาน และผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถทำงานเป็นทีมในบทบาทผู้นำและสมาชิกทีมในบริบทหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย และแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเป็นเหตุเป็นผล และเคารพในความคิดเห็นผู้อื่น (Mean = 4.07 เท่ากัน, SD = 0.71, 0.68 และ 0.72 ตามลำดับ) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ติดตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างสม่ำเสมอจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรง (Mean = 3.69, SD = 0.78)

2.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สื่อสารด้วยภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Mean = 4.75, SD = 0.45) รองลงมา คือ ให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ทางการแพทย์และสุขภาพแก่ผู้ใช้บริการและผู้เกี่ยวข้อง โดยเลือกใช้ถ้อยคำและภาษาที่เหมาะสม (Mean = 4.73, SD = 0.45) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สามารถประยุกต์ใช้หลักทางคณิตศาสตร์ และสถิติในการปฏิบัติงาน (Mean = 4.45, SD = 0.64) ขณะที่คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลในปัจจุบัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สื่อสารด้วยภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Mean = 4.09, SD = 0.69) รองลงมา คือ สามารถ

ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน โปรแกรมวิเคราะห์พื้นฐาน โปรแกรมนำเสนองาน การประมวลจัดเก็บ และนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Mean = 4.02, SD = 0.71) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร (Mean = 3.38, SD = 0.78)

2.6 ด้านทักษะการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ

คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ด้วยความเมตตา กรุณา และเอื้ออาทร โดยคำนึงสิทธิผู้ป่วยและความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Mean = 4.81, SD = 0.41) รองลงมา คือ มีพฤติกรรมการบริการโดยแสดงความเต็มใจกระตือรือร้นในการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการ และสามารถทำหัตถการและมีทักษะ/เทคนิคการปฏิบัติการพยาบาลทั่วไปเพื่อบรรเทาอาการและแก้ไขปัญหามีสภาพได้ (Mean = 4.79, SD = 0.44 เท่ากัน) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สามารถใช้กระบวนการพยาบาลเพื่อให้การพยาบาลแก่ผู้ใช้บริการทุกกลุ่มวัย ทั้งผู้ที่มีสุขภาพดี ภาวะเสี่ยง และเจ็บป่วย (Mean = 4.74, SD = 0.48) ขณะที่คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลในปัจจุบัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ด้วยความเมตตา กรุณา และเอื้ออาทร โดยคำนึงสิทธิผู้ป่วยและความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Mean = 4.14, SD = 0.67) รองลงมา คือ มีพฤติกรรมการบริการโดยแสดงความเต็มใจกระตือรือร้นในการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการ (Mean = 4.13, SD = 0.73) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีความรู้ความสามารถในการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และดูแลผู้เจ็บป่วยอย่างต่อเนื่อง (Mean = 3.97, SD = 0.71)

2.7 ด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพและทางทหาร คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ได้เหมาะสม (Mean = 4.80, SD = 0.44) รองลงมา คือ มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี สามารถดูแลสุขภาพ และลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพตนเองได้ (Mean = 4.79, SD = 0.44) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีภาวะผู้นำ (Mean = 4.63, SD = 0.51) ขณะที่คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลในปัจจุบัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ดำรงตนซึ่งเกียรตินิยมและศักดิ์ศรีของทหารและวิชาชีพการพยาบาล (Mean = 4.10, SD = 0.76) รองลงมา คือ มีความเข้าใจในวัฒนธรรมที่หลากหลายและแสดงออกอย่างเหมาะสมกับความเป็นปัจเจกบุคคล วัฒนธรรมของผู้ให้บริการ ผู้ร่วมงาน (Mean = 4.09, SD = 0.76) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีภาวะผู้นำ (Mean = 3.84, SD = 0.80)

3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ในภาพรวม พบว่า ด้านความรู้และวิชาการ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุดเป็นลำดับแรก (PNI_{Modified} = 0.24) รองลงมา คือ ด้านทักษะทางปัญญาและวิจัย (PNI_{Modified} = 0.22) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี (PNI_{Modified} = 0.20) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคม (PNI_{Modified} = 0.19) คุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย (PNI_{Modified} = 0.18) ทักษะการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ (PNI_{Modified} = 0.18) และคุณลักษณะทางวิชาชีพและทางทหาร (PNI_{Modified} = 0.18) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์และในปัจจุบัน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) รายด้านและโดยรวม

คุณลักษณะบัณฑิต พยาบาล	ที่พึงประสงค์			ในปัจจุบัน			PNI Modified	ลำดับ
	Mean	SD	แปลผล	Mean	SD	แปลผล		
1. คุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณ และ กฎหมาย	4.78	0.31	มากที่สุด	4.05	0.51	มาก	0.18	5
2. ความรู้และวิชาการ	4.66	0.39	มากที่สุด	3.77	0.57	มาก	0.24	1
3. ทักษะทางปัญญาและวิจัย	4.68	0.39	มากที่สุด	3.83	0.57	มาก	0.22	2
4. ทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและสังคม	4.71	0.33	มากที่สุด	3.94	0.52	มาก	0.19	4
5. ทักษะการวิเคราะห์เชิง ตัวเลข การสื่อสาร และ การใช้เทคโนโลยี	4.64	0.40	มากที่สุด	3.86	0.52	มาก	0.20	3
6. ทักษะการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ	4.78	0.37	มากที่สุด	4.05	0.56	มาก	0.18	5
7. คุณลักษณะทางวิชาชีพ และทางทหาร	4.72	0.39	มากที่สุด	4.01	0.57	มาก	0.18	5
รวม	4.71	0.30	มากที่สุด	3.94	0.45	มาก	0.20	-

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

3.1 ด้านคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณ

และกฎหมาย ข้อที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุดเป็นลำดับแรก คือ สามารถใช้ดุลยพินิจในการจัดการประเด็นหรือปัญหาทางจริยธรรม ($PNI_{Modified} = 0.22$) รองลงมา คือ แสดงออกถึงการมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาลและองค์กร ($PNI_{Modified} = 0.21$) และส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการได้รับรู้และเข้าใจในสิทธิของตน ($PNI_{Modified} = 0.20$) ตามลำดับ

3.2 ด้านความรู้และวิชาการ ข้อที่ม

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุดเป็นลำดับแรก คือ มีความรู้และความเข้าใจในการบริหารและการจัดการทางการพยาบาล ($PNI_{Modified} = 0.25$) รองลงมา คือ มีความรู้และความเข้าใจในศาสตร์ทางการพยาบาล การผดุงครรภ์ เวชศาสตร์ทางทะเล และศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ($PNI_{Modified} = 0.24$) มีความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานชีวิตทั้งด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ รวมถึงศาสตร์อื่นที่ส่งเสริมทักษะศตวรรษ 21 และความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความรู้และความเข้าใจในระบบสุขภาพของประเทศ และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระบบสุขภาพ สรุปประเด็นและถ่ายทอดความรู้จากประสบการณ์ของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ในการปฏิบัติงานกับผู้ร่วมงาน เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนางานได้ ($PNI_{Modified} = 0.23$ เท่ากัน) ตามลำดับ

3.3 ด้านทักษะทางปัญญาและวิจัย

ข้อที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุดเป็นลำดับแรก คือ สามารถคิดวิเคราะห์ และใช้วิจรณ์ญาณในการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ ($PNI_{Modified} = 0.25$) รองลงมา คือ สามารถคิดอย่างเป็นระบบและคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้

และสามารถใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทางการวิจัย และนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหา และศึกษาปัญหาทางสุขภาพ ($PNI_{Modified} = 0.24$ เท่ากัน) ตามลำดับ

3.4 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

และสังคม ข้อที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุดเป็นลำดับแรก คือ ติดตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างสม่ำเสมอจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรง และปรับตัวอย่างเหมาะสมเพื่อให้ดำรงอยู่ในวิชาชีพการพยาบาลอย่างมีความสุข ($PNI_{Modified} = 0.23$ เท่ากัน) รองลงมา คือ ดำรง ส่งเสริม ค่านิยมวัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีชีวิตชุมชน ($PNI_{Modified} = 0.20$) ตามลำดับ

3.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข

การสื่อสาร และเทคโนโลยี ข้อที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุดเป็นลำดับแรก คือ สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร ($PNI_{Modified} = 0.36$) รองลงมา คือ สามารถประยุกต์ใช้หลักทางคณิตศาสตร์และสถิติในการปฏิบัติงาน ($PNI_{Modified} = 0.22$) สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ และจริยธรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ และให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ทางการพยาบาลและสุขภาพแก่ผู้ใช้บริการและผู้เกี่ยวข้อง โดยเลือกใช้ถ้อยคำและภาษาที่เหมาะสม ($PNI_{Modified} = 0.19$ เท่ากัน) ตามลำดับ

3.6 ด้านทักษะการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ

ข้อที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุดเป็นลำดับแรก คือ มีความรู้ความสามารถในการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และดูแลผู้เจ็บป่วยอย่างต่อเนื่อง ($PNI_{Modified} = 0.20$) รองลงมา คือ สามารถทำหัตถการ และมีทักษะ/เทคนิคการปฏิบัติการพยาบาลทั่วไป เพื่อบรรเทาอาการ และแก้ไขปัญหาสุขภาพได้ ($PNI_{Modified} = 0.19$)

ปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์อย่างเป็นองค์รวม สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพ เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้บริการได้ และสามารถใช้กระบวนการพยาบาลเพื่อให้การพยาบาลแก่ผู้ใช้บริการทุกกลุ่มวัย ทั้งผู้ที่มีสุขภาพดี ภาวะเสี่ยง และเจ็บป่วย ($PNI_{Modified} = 0.18$ เท่ากัน) ตามลำดับ

3.7 ด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพและทางทหาร ข้อที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุดเป็นลำดับแรก คือ มีภาวะผู้นำ และมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ได้เหมาะสม ($PNI_{Modified} = 0.21$ เท่ากัน) รองลงมา คือ มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี สามารถดูแลสุขภาพ และลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพตนเองได้ ($PNI_{Modified} = 0.19$) ตามลำดับ

การอภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์และคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลในปัจจุบัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย และด้านทักษะการปฏิบัติเชิงวิชาชีพสามารถอธิบายได้ว่า วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกเป็นสถาบันการศึกษาพยาบาลที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการผลิตบัณฑิตพยาบาลให้ปฏิบัติวิชาชีพการพยาบาลได้ตามมาตรฐาน และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรมตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2560 และสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพทั่วไป ตามประกาศสภาการพยาบาล พ.ศ. 2561 จึงจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ต่างๆ สอดแทรกในรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักเรียนเข้าร่วม เช่น โครงการคุณธรรม กิจกรรมเข้าค่ายธรรมะ และกิจกรรมจิตอาสา เป็นต้น รวมทั้งอาจารย์ผู้สอนพยายามช่วยกันปลูกฝัง

คุณธรรม จริยธรรมให้กับนักศึกษาพยาบาลในทุกโอกาส จึงทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลทั้งที่พึงประสงค์และในปัจจุบันด้านคุณธรรม จริยธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งปิยะนันท์ นามกุล^๑ กล่าวว่า คุณธรรมจริยธรรมเป็นกลไกของสังคม ที่ทำหน้าที่เป็นบรรทัดฐานของความประพฤติ เป็นสิ่งกำหนดว่าอะไรควรประพฤติปฏิบัติ และจะต้องปลูกฝังให้กับคนในสังคม เพราะสังคมจะสงบสุขถ้าคนเป็นคนดี และในทางตรงกันข้ามสังคมจะวุ่นวายถ้าคนในสังคมไม่ดี ดังนั้นคุณธรรมจริยธรรมเป็นประเด็นที่ต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในทุกคน จึงถูกกำหนดเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และเป็นปัจจัยสำคัญของคุณภาพบัณฑิต สอดคล้องกับ สุพิศ รุ่งเรืองศรี และ ศัทธียา ศิริภัทรากร แสนหลวง^๑ ที่กล่าวถึงการพยาบาลว่า เป็นการดูแลช่วยเหลือบุคคลทั้งในภาวะสุขภาพปกติ และภาวะเจ็บป่วยให้สามารถปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำรงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพที่ดี โดยจะต้องคำนึงสิทธิ คุณค่า วัฒนธรรม และความเชื่อของบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยอาศัยศาสตร์และศิลป์ทางการพยาบาล การพยาบาลเป็นศาสตร์ หมายถึง การพยาบาลเป็นการปฏิบัติที่อยู่บนพื้นฐานองค์ความรู้ของวิชาชีพ โดยที่การปฏิบัติการทุกอย่างต้องมีเหตุผลรองรับและอยู่บนหลักวิชาการที่สามารถอธิบายได้ด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์ หรือศาสตร์ความรู้ทางวิชาชีพ เช่น การเช็ดตัวลดไข้ เป็นการปฏิบัติตามทฤษฎีฟิสิกส์ในการนำความร้อนจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง โดยการใช้วิธีเช็ดตัว หรือพยาบาลจัดสิ่งแวดล้อมที่ดี สะอาด ถูกหลักสุขอนามัยให้ผู้ป่วยเพื่อให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากการติดเชื้อโรค ช่วยส่งเสริมการหายจากความเจ็บป่วยตามแนวคิดของโนติงเกล เป็นต้น การพยาบาลเป็นศิลป์ เนื่องจากการพยาบาลเป็นศิลปะของการปฏิบัติ เช่น ในการดูแลประคับประคองและช่วยเหลือเมื่อ

ผู้ป่วยเผชิญกับภาวะวิกฤติ กิจกรรมการพยาบาลที่แสดงถึงความเป็นศิลปะ ได้แก่ ความเข้าใจและเห็นใจผู้ป่วย การสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อผู้ป่วยและญาติ การสัมผัสที่นุ่มนวล การดูแลที่เอื้ออาทร และปฏิบัติต่อผู้ป่วยด้วยหลักจริยธรรมที่ดีงามเป็นต้น ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับการศึกษาของ วิดาพร ทับทิมศรี และคณะ⁹ และ ปัทมาภรณ์ คงขุนทด และคณะ¹⁰ ที่พบว่า คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านทักษะคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

ส่วนคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี (Mean = 4.64, SD = 0.40) อย่างไรก็ตามยังถือว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกับคุณลักษณะด้านอื่นๆ อาจเนื่องมาจากมาตรฐานวิชาชีพการพยาบาลเน้นทักษะการปฏิบัติวิชาชีพ ภายใต้คุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย มากกว่าทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ใช้บัณฑิตที่ต้องการให้บัณฑิตมีทักษะการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานเพิ่มขึ้น ขณะที่คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลในปัจจุบัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความรู้และวิชาการ (Mean = 3.77, SD = 0.57) โดยเฉพาะในข้อ มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารและจัดการทางการพยาบาล ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการทางการพยาบาลเพียง 4 หน่วยกิต (ทฤษฎี 2 หน่วยกิต และปฏิบัติ 2 หน่วยกิต) จึงอาจทำให้บัณฑิตมีความรู้และประสบการณ์ทางการบริหารและจัดการทางการพยาบาลน้อยกว่าความรู้ในข้ออื่นๆ^{6,11}

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ด้านความรู้และวิชาการ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุดเป็นลำดับแรก รองลงมาเป็นด้านทักษะทางปัญญาและวิจัย สามารถอธิบายได้ว่า ปัจจุบันเป็นยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning society) ที่บัณฑิตต้องมีความรอบรู้ทั้งในศาสตร์เฉพาะของตนเองและศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการรู้จักแสวงหาความรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องสอนให้น้อยแต่ให้เรียนรู้ให้มากขึ้น (Teach less learn more) โดยให้ผู้เรียนมีบทบาทในกระบวนการเรียนรู้เพิ่มขึ้น¹² วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือจึงได้ออกแบบการเรียนการสอนในรายวิชาโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือทำ (Active learning) เพื่อให้เกิดความรอบรู้ทั้งในศาสตร์การพยาบาล การผดุงครรภ์ และศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมในการปฏิบัติการพยาบาล แต่ยังคงพบว่า คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลในปัจจุบันยังมีความรู้และวิชาการต่างจากที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่ว่า บัณฑิตยังไม่สามารถสรุปประเด็นและถ่ายทอดความรู้จากประสบการณ์ของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างชัดเจน มีการพึ่งพาอาจารย์และเพื่อนเป็นแหล่งความรู้และสนับสนุนทางวิชาการมากกว่าที่จะแสวงหาหรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง ดังผลการศึกษาของ พูลสุข เจนพานิชย์ วิสุทธิพันธ์ และ พรศรี ดิสเรติวัฒน์¹³ ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปี มีรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นส่วนใหญ่ นักศึกษากลุ่มนี้จะร่วมมือกับอาจารย์และเพื่อนๆ ในกิจกรรมการเรียนการสอน ชอบที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น รองลงมา ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้แบบพึ่งพา มากกว่าจะคิดและลงมือกระทำด้วยตนเอง

ส่วนความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลด้านทักษะทางปัญญาและวิจัย ที่มีความสำคัญต้องพัฒนารองลงมา อาจเนื่องมาจากบางรายวิชายังมีวิธีการสอน การวัดและประเมินผล ที่ไม่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง ผลงานสร้างสรรค์หรือนวัตกรรมของนักเรียนพยาบาลศาสตร์ยังมีจำนวนน้อย ไม่สามารถส่งผลงานเข้าประกวดได้ต่อเนื่อง รวมถึงยังไม่สามารถประยุกต์ใช้การวิจัยในการแก้ปัญหาทางสุขภาพได้เท่าที่ควร ขณะที่การปฏิรูปนโยบายการศึกษาทุกภูมิภาคทั่วโลกได้ให้ความสำคัญกับทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดอย่างเป็นระบบในการแก้ปัญหา นอกจากนี้นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563 - 2570 ได้ให้ความสำคัญกับการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ในการประชุมพยาบาลศาสตร์ศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 6 ซึ่งจัดโดยสภาการพยาบาล จึงมีร่างข้อเสนอแนะนโยบายกำหนดให้สถาบันการศึกษาพยาบาลบรรจุ “ความสามารถในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางด้านสุขภาพ” เป็นสมรรถนะที่สำคัญของผู้สำเร็จจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต¹⁴ ด้วยเหตุนี้ ทักษะทางปัญญาและวิจัยจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนารองลงมา

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย ด้านทักษะการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ และคุณลักษณะทางวิชาชีพและทางทหาร มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาต่ำที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากในปัจจุบันวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกเรือมีการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งในหลักสูตรและนอก

หลักสูตร ที่ช่วยพัฒนาคุณลักษณะในด้านดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่แรกเข้าศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถาบันที่จะเป็นสถาบันการศึกษาชั้นนำในการผลิตพยาบาลที่ได้มาตรฐานวิชาชีพฯ และอัตลักษณ์บัณฑิต คือ “ศึกษาดี มีวินัย ใฝ่คุณธรรม นำสุขภาพ” จึงทำให้มีคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลในปัจจุบันอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกับคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์¹⁵

≡ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ≡

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ด้านความรู้และวิชาการ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุดเป็นลำดับแรก รองลงมาเป็นด้านทักษะทางปัญญาและวิจัย สถาบันควรนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถาบันควรกำหนดนโยบายด้านการศึกษาที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ความสามารถในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางสุขภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตร์ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ด้านความรู้และวิชาการ ทักษะทางปัญญาและวิจัย

1.2 ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ควรกำหนดแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง การใช้กระบวนการวิจัย หรือนวัตกรรมทางสุขภาพ ในรายวิชาทางการพยาบาล และมีการกำกับติดตามการใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามนโยบายด้านการศึกษา เพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

1.3 สถาบันควรพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พัฒนาทักษะการวิจัยและนวัตกรรม ส่งเสริมให้อาจารย์นำสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการ

ปรับปรุงการเรียนการสอน และวางแผนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะด้านความรู้และวิชาการ ทักษะทางปัญญาและวิจัย

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย ด้านทักษะการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ และคุณลักษณะทางวิชาชีพและทางทหาร มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาต่ำที่สุด สถาบันจึงควรคงไว้ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรและนอกหลักสูตรที่ส่งเสริมคุณลักษณะดังกล่าวนี้ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ดีดำเนินการได้ดีในปัจจุบัน และทำให้นักศึกษามีอัตลักษณ์ที่ชัดเจน

3. ผู้บริหารและคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรของสถาบันควรนำข้อมูลผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนยุทธศาสตร์การผลิตบัณฑิต โดยปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ในแต่ละด้านให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เอกสารอ้างอิง

1. Roongruangsri S, Sanluang CS. Introduction to nursing and midwifery profession. Chiangmai: Smart Coating and Services; 2018. (in Thai).
2. Office of the Higher Education Commission, Ministry of Education. Announcement of the Ministry of Education: qualification standard for bachelor's degree in nursing B.E. 2560. [Internet]. [cited 2021 January 10]. Available from: [https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/Edit\(1\).PDF](https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/Edit(1).PDF). (in Thai).
3. Thailand Nursing and Midwifery Nursing. Competencies of registered nurses. Nonthaburi: Siriyod Printing; 2010. (in Thai).
4. Sutthirat C. Curriculum development: theory to practice. 2nd ed. Bangkok: V.Print (1991); 2014. (in Thai).
5. Wongwanich S. Needs assessment research. 3rd ed. Bangkok: V.Print (1991); 2015. (in Thai).

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย ครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้หรือนวัตกรรมที่พัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะคุณลักษณะด้านความรู้และวิชาการ ทักษะทางปัญญาและวิจัย

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ ศูนย์วิทยการ กรมแพทยทหารเรือ ที่ได้อนุญาตให้ทำการวิจัย และให้ทุนสนับสนุนการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณผู้บริหาร อาจารย์พยาบาล นักเรียนพยาบาลศาสตร์ ผู้สำเร็จการศึกษา ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ ผู้ใช้บัณฑิตจากโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า โรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ และโรงพยาบาลศิริราช ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการวิจัย และช่วยให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี

6. The Royal Thai Navy College of Nursing. Bachelor of nursing science program (revised curriculum 2018). Bangkok: Royal Thai Navy College of Nursing, Naval Medical Department. (in Thai).
7. Srisatidnarakul B. The methodology in nursing research. 5th ed. Bangkok: U & I Inter Media; 2010. (in Thai).
8. Narmkul P. Factors affecting to desirable characteristics in morality and ethics of nursing students, Faculty of Nursing, Ubon Ratchathani Rajabhat. Journal of Srivanalai Vijai 2018;8(2):27-38. (in Thai).
9. Dhabdhimsri V, Kemkhan P, Vanich W, Huengwattanakul P. The desired characteristics of graduate for Thailand qualifications framework and Identities of graduates in bachelor of nursing science program from Boromarajonani College of Nursing, Bangkok as Perceived by their Supervisors. Journal of Boromarajonani College of Nursing, Bangkok 2019;35(1):252-63. (in Thai).
10. Khonhkhooontot P, Jarupisitpaiboon C, Gaewgoontot N, Pramasawat N, Pha-Ngam M. Opinions of stakeholders on the qualities and identities of novice nurses graduated from Boromarajonani College of Nursing, Nakhon Ratchasima in the Academic Year 2018. Journal of Health Science 2020;29(6):1086-94. (in Thai).
11. The Royal Thai Navy College of Nursing. Bachelor of nursing science program (revised curriculum (2012). Bangkok: Royal Thai Navy College of Nursing, Naval Medical Department. (in Thai).
12. Somsap Y, Varee A. Thai nurse brand in 21st century: challenges for nursing profession. Songklanagarind Journal of Nursing 2019;39(3):169-78. (in Thai).
13. Visudtibhan PJ, Disornatiwa P. Learning style preferences of nursing students at Ramathibodi School of Nursing, Faculty of Medicine, Ramathibodi Hospital, Mahidol University. Nursing Journal of the Ministry of Public Health 2015;25(1):70-82. (in Thai).
14. The Subcommittee on Policy Issue 4. Draft policy on policy issue 4 under the topic “research and innovation in nursing education”. In: Proceedings of the 6th National Academic Conference in Nursing Education: Transforming nursing education in a changing healthcare system: policy recommendations; August 13 – 14, 2021. Virtual Conference. (in Thai).
15. Planning and Research Division. Strategic plan of the Royal Thai Navy College of Nursing 2020 - 2523. Bangkok: Royal Thai Navy College of Nursing, Naval Medical Department. (in Thai).